

УДК 007:304:004.9

ЄВРО-2012 В УКРАЇНІ: МЕДІАОБРАЗ У НІМЕЦЬКИХ ЗМІ

Анастасія Магазова

*Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського,
просп. Вернадського, 4, 95000, Сімферополь, Україна*

e-mail: mupt@crimea.edu

У статті подається загальний аналіз публікацій провідних німецьких видань, присвячених проведенню Євроб чемпіонату з футболу в Україні. Матеріали умовно поділено на тематичні групи, виокремлено загальні тенденції, тональність та характер статей.

Ключові слова: Євро-2012, Україна, імідж, німецька преса.

Постановка проблеми. За останні місяці (квітень-травень 2012) в німецькій пресі була опублікована велика кількість матеріалів про Україну, зокрема присвячених проведенню Чемпіонату Європи з футболу. Про це свідчать цифри: з 1 квітня на сайті Welt-online опубліковано приблизно 130 статей про Україну. Понад 100 публікацій було розміщено у Spiegel-online. Більше 50 – у Bild.de.

Таке значне збільшення кількості публікацій про нашу державу в провідних ЗМІ однієї з найвпливовіших країн Європи, на нашу думку, потребує зустрічних зусиль українських науковців, а саме аналізу того, яким є імідж нашої країни у німецьких мас-медіа, які риси цього іміджу зарубіжні журналісти відзначають як провідні, чи є позитивною для України тематика й основна тональність публікацій тощо.

Аналіз останніх досліджень з проблематики роботи. Проблема формування міжнародного медіаобразу України неодноразово піднімалася як науковцями у галузі соціальних комунікацій (В. Кондратською, С. Кулик, О. Володченко та ін.), так і журналістами-практиками на сторінках провідних видань України («Дзеркало тижня», «Українська правда», «Медіакритика», «Українське слово» та ін.). Оперативна інформація про висвітлення німецькими мас-медіа Євро-2012 була зібрана у моніторингах української журналістики Діани Дуцик та політтехнолога Дениса Богуша. Однак досліджень, які давали б комплексне бачення і розуміння інформаційного іміджу України в німецькій пресі, на разі немає, що й зумовлює актуальність нашої розвідки.

Метою статті є визначення основних рис медіаобразу Євро-2012 в Україні у публікаціях Welt-online, Spiegel-online, Bild, Focus, Süddeutsche Zeitung (квітень-травень 2012 р.)

Завдання статті: визначити основні тематичні групи зазначених публікацій, виокремити їх провідні тенденції, тональність та характер.

Пильна увага провідних німецьких онлайн-видань до України, на перший погляд, видається позитивною для медіаобразу нашої держави. Але насправді цей факт викликає занепокоєння, адже майже всі матеріали мають негативний характер. Отже, сподівання багатьох фахівців щодо покращення міжнародного іміджу України через проведення ЧЄ з футболу не виправдалися – кожна публікація про країну супроводжується критикою політичних процесів.

Останнім часом у німецьких ЗМІ було декілька потужних українозацікавлених медіахвиль, про що свідчить суттєве збільшення кількості публікацій про Україну порівняно з попередніми роками. Парадоксальним є те, що політичний підтекст, якого хотілося б позбутися українській владі через проведення Євро, все одно присутній у публікаціях німецьких видань, причому навіть у спеціалізованих рубриках, присвячених спортивній тематиці. Наприклад, онлайн-версії газет *Welt* і *Spiegel* створили окремі рубрики, присвячені огляду Євро-2012. Більшість матеріалів цих рубрик розповідають про внутрішню політичну ситуацію в «країні, що приймає Євро» та ідеї бойкоту Чемпіонату. Медіатиск спричинив дебати й в середині самої Німеччини. Країна розділилася на два табори: тих, хто вважав необхідним бойкотувати Євро, і тих, хто прагнув розділяти політику та футбол.

За даними газети *Welt-online*, німецький телеканал ARD провів опитування громадської думки стосовно ситуації в Україні. Результати опитування виглядали таким чином: 74% опитаних вважали, що їх канцлер та урядовці повинні проігнорувати цей чемпіонат і не їхати в Україну; 53% німців були переконані, що проти України треба застосувати економічних та політичних санкцій; 30% опитаних гадало, що німецька збірна не повинна брати участі у чемпіонаті в Україні [10]. Зрозуміло, що громадська думка яскраво відображає внутрішню німецьку дискусію, яка була сформована великою кількістю публікацій української тематики у провідних німецьких виданнях.

Такий підвищений інтерес до України пов'язаний, окрім проведення Єврочемпіонату, ще з декількома знаковими подіями: обвинуваченнями Юлії Тимошенко, її голодуванням, оприлюднення фото з синцями (фото було винесено на першу шпальту газети *Die Welt*). Німецький канцлер Ангела Меркель відома своїм критичним ставленням до Президента України Віктора Януковича, але її заява про диктатуру в Україні дала підстави журналістам говорити про повернення методики «холодної війни» (про це пише Діана Дуцик у статті «Євро-2012 як піар-катастрофа. Огляд німецької преси») [2]. Німецькі журналісти не промовчали й щодо гучних закликів про можливе бойкотування Чемпіонату Європи в Україні.

Характерним для європейських країн є участь громадськості у вирішенні скандальних питань. Ситуацію з Євро не оминула й ця закономірність. Так, капітан німецької збірної з футболу Філіпп Лам виступив на захист Ю. Тимошенко та з критикою режиму В. Януковича: «Ситуація в Україні та ставлення до Юлії Тимошенко далекі від моїх поглядів у сфері демократії, прав людини, особистої свободи та свободи слова... Особисто я би дуже серйозно замислився перед тим, як подавати руку президентові України Віктору Януковичу, як би той з'явився на якомусь матчі» [18].

Окрім політичних аспектів, фоновими темами публікацій, присвячених проведенню Євро у нашій країні, виступили також:

- тероризм, расизм, ксенофобія в Україні;
- критика інфраструктури України;
- життя українців;
- жорстоке поводження з тваринами.

Проводячи узагальнення змісту статей кожної з цих тематичних груп, можна дійти наступних висновків:

1. **Тероризм, расизм, ксенофобія в Україні.** У великих містах України лунають вибухи – що це: провокація? Приблизно так описано вибухи у Дніпропетровську у німецьких виданнях. Ось приклади заголовків: «Диверсія проти цілої країни» [7], «Страх терору в країні, яка приймає Євро» [5], «Страх терору в Україні» [6], «Бомби і протести в Україні» [11]. Величезна кількість публікацій розповідає про прояви расизму та ксенофобії в українців, зокрема серед футбольних фанатів («Страх расизму» [5], «Ігноруючи проблему» [11]). Це мало суттєвий вплив на приїзд темношкірих вболівальників.

2. **Критика інфраструктури України.** З умовної назви групи можна зрозуміти, що ці статті також негативного характеру. Німецькі журналісти критикують ціни на готельні послуги, непродуманість транспортного сполучення, мафіозні угруповання, митницю, таксі, еротичні послуги, незавершеність будівництва і т.д. Статей, присвячених критиці інфраструктури України, за квітень-травень 2012 р. було опубліковано непомірну кількість, хоча за півроку до події таких публікацій було одиниці. Найяскравішими заголовками у цій групі є «За 20 годин до Євро» [14], «Українська готельна мафія готується до футбольного фесту» [20], «Львів перед Євро-2012: зроблено ще не все» [16].

3. **Життя українців.** Чудовою ілюстрацією до статей цієї тематичної групи є матеріал газети Focus-Online «Україна – не найкраща країна для життя» [9]. Автори статей цієї групи виокремлюють основні на їхню думку риси української ментальності. Серед яких: «пострадянськість», двомовність, корупція, недотримання норм безпеки, любов до святкувань. Інші публікації, присвячені українцям, створюють імідж країни алкоголіків та проститутток. Часто німецькі журналісти, які побували вже в Україні, підкреслюють незнання іноземних мов українцями – це стосується не тільки пересічних громадян, але й робітників сфери обслуговування.

4. **Жорстоке поводження з тваринами.** До цієї групи належать публікації однієї з найболючіших тематик для України. Вибух в інформаційному середовищі спричинила новина про те, що у Києві заживо спалюють безпритульних собак через підготовку до Євро-2012. Після цього захисники тварин з усієї Європи почали проводити акції протесту і погрожувати бойкотувати Чемпіонат. Мітинги, спричинені інформацією у німецьких ЗМІ, були під лозунгами на кшталт: «Євро вмийтеся кров'ю невинних тварин», «Ні Євро на крові», «Стоп зооциду в Україні» і т.д.

Окремо можна говорити про публікації українців у перерахованих німецьких газетах. Так, стаття «Залиште футбол у спокої!» [19] відомого українського письменника Сергія Жадана у Süddeutsche Zeitung емоційно змальовує бачення митця на тиск з боку європейських країн. Головною думкою публікації є те, що «коли європейські політики говорять про бойкот Євро, вони

в останню чергу думають про футбол, а все переводять у площину політики». Інша публікація у Kreuzer Online під назвою «Гра на третьому місці» [8] наводить інтерв'ю з українськими письменниками Юрком Іздриком та Григорієм Семенчуком. Митці наголошують на неготовності України та самими українцями до фестивалю такого масштабу, що в країні жахлива політична ситуація, при владі самі шахраї.

Якщо зробити спробу виокремити ключові слова німецьких публікацій про Україну та Єврочемпіонат з футболу, то вони виглядали б так: бойкот, Тимошенко, мафія, проституція, корупція, порушення прав людини, протести, високі ціни, політичні проблеми, екологія, тортури у тюрмах, жорстоке поводження з тваринами.

На жаль, у зазначений період (квітень-травень 2012 р.) можна знайти зовсім невелику кількість публікацій про Україну, що мають більш позитивний характер. Здебільшого такі статті наголошують на надзвичайній красі української природи, архітектурних витворах мистецтва, привітних людях та гарних жінках. Підтвердженням цієї тези є статті ряду газет, зокрема *Süddeutsche Zeitung*: «Країна чудес» [15], «У пригоду з пивом» [17] та ін.

Висновки. Попри прагнення України завдяки Євро підняти свій міжнародний престиж, іміджева ситуація через політичні чинники склалася не на користь нашої країни. Можна з упевненістю сказати, що після Євро-2012 медіаобраз України в німецьких ЗМІ потребує суттєвої корекції. Перспективи подальших досліджень обраної проблеми автор статті вбачає в тому, щоб за допомогою моніторингу онлайн-версій німецьких видань продовжувати спостерігати за тим, яким чином це буде здійснено, і чи буде здійснено взагалі.

-
1. Володченко О. Н. Формирование позитивного имиджа Украины как туристической державы: постановка проблемы / О.Н. Володченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология». – 2006. – Т. 19 (58). – № 1. – С. 66-70.
  2. Дуцик Д. Євро-2012 як піар-катастрофа. Огляд німецької преси / Діана Дуцик // Телекритика. – 2012. – 14 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/6257>.
  3. Кондратська В. Л. Медіаобраз Криму в поліетнічному інформаційному просторі Автономної Республіки Крим (2002–2007 рр.) / Вікторія Кондратська: автореф. дис... кандидата наук із соціальних комунікацій / 27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій. Київ, – 2008. – 18 с.
  4. Кулик С. А. Образ України в Британських Інтернет-ЗМІ (за матеріалами Веб-сайтів газет “The Times”, “The Guardian”, “The Independent”) / Світлана Кулик: автореф. дис... кандидата наук із соціальних комунікацій / 27.00.06 – прикладні соц.-ком. технології. Київ, – 2012. – 18 с.
  5. Angst vor Rassismus // *Süddeutsche Zeitung*. – 2012. – 31 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archiv.sueddeutsche.de/sueddz/index.php?id=A52074600_EGTPOGWPOWPS_WAGSWPCRAPP

6. Bidder В. Terrorangst im Land der Fußball-EM / Benjamin Bidder // Spiegel. – 2012. – 27 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/ukraine-anschlagsserie-schockiert-gastgeber-der-fussball-em-a-830221.html>
7. „Das ist ein Anschlag auf das ganze Land“ // Frankfurter Allgemeine Zeitung. – 2012. – 27 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/attentatsserie-in-der-ukraine-das-ist-ein-anschlag-auf-das-ganze-land-11732539.html>
8. Das Spiel ist aus #3 // Kreuzer Online. – 2012. – 14 червня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kreuzer-leipzig.de/2012/06/14/das-spiel-ist-aus-3/>
9. Die Ukraine – nicht der schönste Platz zum Leben // Focus Online. – 2012. – 28 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.focus.de/politik/ausland/tid-25619/folter-und-oligarchen-wirtschaft-die-ukraine-nicht-der-schoenste-platz-zum-leben_aid_744298.html
10. EM-Boycott, Hollande-Skepsis und Kinderbetreuung // Die Welt Online. – 2012. – 3 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.welt.de/politik/article106254214/EM-Boycott-Hollande-Skepsis-und-Kinderbetreuung.html#>
11. Gnauck G., Peters F. Bomben und Proteste in der Ukraine / Gerhard Gnauck, Freia Peters // Die Welt Online. – 2012. – 28 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.welt.de/print/die_welt/politik/article106235414/Bomben-und-Proteste-in-der-Ukraine.html
12. Homo Ukrainicus – das unbekannte Wesen // Focus Online. – 2011. – 28 серпня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.focus.de/reisen/reisefuehrer/osteuroopa/kulturschock-ukraine-homo-ukrainicus-das-unbekannte-wesen_aid_658501.html
13. Ignorierte Probleme // Süddeutsche Zeitung. – 2012. – 31 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archiv.sueddeutsche.de/sueddz/index.php?id=A52104686_EGTPOGWPOWPS_EOGSWOPSSWP
14. In 20 Stunden zur EM // Die Welt Online. – 2012. – 13 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.welt.de/print/wams/sport/article106298804/In-20-Stunden-zur-EM.html>
15. Land der Wunder // Süddeutsche Zeitung. – 2012. – 31 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archiv.sueddeutsche.de/sueddz/index.php?id=A52104716_EGTPOGWPOWPS_EOGSWOPRCOA
16. Lemberg vor der Fußball-EM: Dabeisein ist nicht alles // Süddeutsche Zeitung. – 2012. – 9 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sueddeutsche.de/reise/lemberg-vor-der-fussball-em-dabeisein-ist-nicht-alles-1.1351444>
17. Mit Bier ins Abenteuer // Süddeutsche Zeitung. – 2012. – 31 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archiv.sueddeutsche.de/sueddz/index.php?id=A52104724_EGTPOGWPOWPS_EOGSWOPSSEA

18. Philipp Lahm kritisiert die ukrainische Regierung // Süddeutsche Zeitung. – 2012. – 5 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.sueddeutsche.de/politik/boykott-aufrufe-vor-der-em-philipp-lahm-kritisiert-das-ukrainische-regime-1.1349455>

19. Zhadan S. Boykott-Aufrufe vor der EM in der Ukraine: Lasst den Fußball in Ruhe! / Serhij Zhadan // Süddeutsche Zeitung. – 2012. – 5 травня [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.sueddeutsche.de/politik/boykott-aufrufe-vor-der-em-in-der-ukraine-lasst-den-fussball-in-ruhe-1.1349342>

20. Ukrainische Hotelmafia rüstet sich für Fußballfest // Focus Online . – 2012. – 27 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.focus.de/reisen/reisefuehrer/osteuroopa/reisen-zur-fussball-europameisterschaft-mafioese-tourismusbranche-in-der-ukraine-ruestet-sich-fuer-die-em_aid_744171.html

EURO 2012 IN UKRAINE: MEDIAOBRAZ IN THE GERMAN MEDIA

Anastasia Magazova

*Taurisches nationaler universitet imeni V. I. Vernadskogo,
prosp. Vernadskogo, 4, 95000, Simferopol, Ukraina*

e-mail: tnupt@crimea.edu

The publications about Euro 2012 in Ukraine of leading german editions are analysed in this article. Material is separated in thematic groups, where the main trends and character of the articles are identified.

Key words: Euro-2012, Ukraine, image, German mass-media.

ЄВРО-2012 В УКРАЇНІ: МЕДІАОБРАЗ В ГЕРМАНСЬКИХ СМІ

Анастасія Магазова

*Taurida National V. I. Vernadsky University
Academician Vernadsky Ave., 4, 95007, Simferopol*

e-mail: tnupt@crimea.edu

В статті проаналізовані публікації ведучих німецьких видань, які присвячені проведенню Єврочемпіонату по футболу в Україні. Матеріали умовно розділені на тематичні групи, виділені основні тенденції, тональність і характер статей.

Ключевые слова: Євро-2012, Україна, імідж, німецька преса.

*Стаття надійшла до редколегії 23.12.12
Прийнята до друку 10.01.13*